

ASRA NYT

Arbejderhistorisk Støttekreds Ringkøbing Amt

31. årgang

nr. 2

2014

ASRAs fhv. formand Bent Søndergaard udnævnes til æresmedlem i ASRA

Formand og dirigent på generalforsamlingen i Skjern

Kaffe og "blødt brød" efter generalforsamlingen

Foto Leo Skaaning

Issn:0906-2939

ASRA NYT

Udgivet af ASRA

Ålykkevej 3. 7400 Herning

mail: asraarkiv03@gmail.com

ASRA har en **hjemmeside**, kig på:

www.asra.dk

Formand:

Andreas Iversen - tlf. 9737 1989

mail: andreasiversen@dlgtele.dk

Kasserer:

Britt Ulrich - tlf. 3054 0998

mail: brittulrich@gmail.com

Redaktion:

Elly Madsen

Jørn Jensen

Leo Skaaning

Arkivmedarbejdere:

Jørgen Aarestrup-Nielsen

Jørgen Markmøller

Jørn Jensen

Henry Ammitzbøll

Ingrid Preisler Andreassen

Blad layout og redaktør

Leo Skaaning

Trykt med hjælp fra 3F. Holstebro.

Deadline for næste nr.: 01.08.2014

Indhold:

Side 2. Kolofon

Side 3. Leder ved formanden

Side 4. Generalforsamlingen 2014

Side 6. Markante personligheder

Side 9. Hjælp med registrering !

Side 10. Spisereglement for sygehuse

Side 12. 1. Maj i Laugesens Have

side 14. Vi er selv historie

Side 16. Fra de gamle protokoller

Side 19. Forordning

Side 20. Adresseliste - Bestyrelsen

Sagogryn

er gryn fra koglepalmetræets marv (fremstilles idag af kartoffelmel), kom først her til landet omkring år 1760 og var naturligvis i starten ret dyre, men vandt alligevel hurtigt indpas i de danske køkkener. Sagosuppe blev i starten spist som forret til f.eks. fest middage eller ved højtider. Desuden blev sagosuppe anvendt som nærende kost til syge mennesker.

I Christian Winthers bog "Flugten til Amerika" er det et oprør mod uretfærdigheden, der starter drømmerierne, men det ender med: "jeg drukned' min sorg og fandt min trøst på bunden af sagosuppen." Flugten til Amerika udkom første gang i 1830. - Er det mon sveskerne på bunden, der er tale om?

Læs artiklen om kosten på sygehusene i Ringkøbing amt omkring 1900 på side 10.

Et medlemskab af ASRA koster kun 125,- kr. om året. Du støtter os dermed, så vi kan fortælle og arkivere ting om arbejderbevægelsen. Meld dig ind nu!

Leder:

Så er vi kommet på den anden side af vores generalforsamling, der blev afholdt i 3F Ringkøbing-Skjerns lokaler, i Skjern. Jeg vil gerne rette en stor tak til 3F Ringkøbing-Skjern, som sponsorerede vores generalforsamling.

Generalforsamlingen indledtes med at Lissy Sørensen, Struer fortalte om sit liv og om Hvidsten gruppen. Lissy far var med i gruppen, og blev henrettet sammen med de andre frihedskæmpere fra Hvidsten. Lissy er født i 1940, og kan huske en del fra den tid. Efter foredraget så vi en video med hendes farbror fra den tid.

Det var et meget spændende foredrag, især når man har set filmen om gruppen. Det hele blev ligesom sat i perspektiv, som om det hele var sket dagen før. Et tragisk stykke Danmarkshistorie. Foredraget blev optaget på bånd, så vi har det gemt i ASRA. En stor tak til Lissy for et godt indlæg på vores generalforsamling.

ASRA deltog i 1. maj arrangementet i Laugesens Have med en udstilling over nogle af de ting vi opbevarer i vores arkiv. Vi havde en fællesstand med Faglige Seniorer. Det var en dejlig dag med godt vejr og gode taler samt underholdning. Der var mange inde og se på vores stand. Protokoller, scrapbøger, billeder fra brunkuls lejerne samt ASRA-Nyt, vakte stor opmærksomhed blandt gæsterne, og der blev spurgt ind til mange ting.

En rigtig god dag.

ASRA er nu koblet op på Arbejdermu-

seets registreringssystem, så vi efter en prøve periode er kommet godt i gang med at omlægge hele vores arkiv på det nye system. Det vil sige at alt hvad vi har i vores arkiv skal gennemgås og registreres på ny. Så selv om vi har investeret i en ny arbejdsplads, så vi nu har tre mand der registrerer, vil det tage 2 til 3 år inden vi er igennem det hele. Vi skal jo også løbende registrere de arkivalier vi får ind.

På forslag fra bestyrelsen vedtog generalforsamlingen, at bestyrelsen skal arbejde på at udvide foreningen med andre faglige organisationer og partiforeninger, der har en tilknytning det faglige politiske.

Som eksempel kan nævnes Danmarks Lærerforening, BUPL, SL

Formand Andreas Iversen og dirigent Vagn Olsen på generalforsamlingen 2014 i Skjern

Foto: Leo Skaaning

Generalforsamlingen

Onsdag den 5.marts 2014. hos 3F - Skjern

Formanden Andreas Iversen bød velkommen, og takkede 3F i Ringkøbing/Skjern fordi vi måtte være hos dem. Herefter bad formanden om forslag til dirigent for mødet. Vagn Olsen blev foreslået og valgt.

Formanden aflagde herefter beretning. Af beretningen fremgik det, at bestyrelsen gennem længere tid har drøftet, om der kunne ske en udvidelse af vores medlemsskare, bl.a. ved at indbyde foreninger og interessenter med anden politisk observans end socialdemokratisk. Ligeledes andre faglige organisationer og partiforeninger.

Her nævntes bl.a. Danmarks lærerforening, BUPL og SL. Af politiske interessenter nævntes SF, Enhedslisten m.fl. som har rod i arbejderbevægelsen, og har samme interesse for historie som vi har.

Bestyrelsen ville gerne have generalforsamlingens godkendelse af et sådant initiativ.

Ligeledes ville formanden/bestyrelsen foreslå, om større foreninger kunne pålægges en anden form for medlemskab af ASRA ved, der indbetaltes et beløb pr. medlem i foreningen. I dag har en lille og stor forening samme kontingentsats, og da flere og flere foreninger fusionerer, bliver indtægterne til bevarelse af arbejderhistorie mindre. Den eneste indtægt ASRA har til at drive foreningen og arkiveringen

med, er de kontingenter medlemmerne betaler.

Efter en kort drøftelse kunne bestyrelsen konstatere, at der var enighed i salen om, at det var en god ide, at bestyrelsen arbejdede videre med problemet.

Andreas Iversen - aflægger beretning

Regnskabet skulle fremlægges ved ASRAs kasserer, hun var desværre bortrejst på dagen, hvorfor Jørgen Iversen fra bestyrelsen fremlagde det. Regnskabet udviste et underskud på kr. 1.142,80. Underskuddet skyldtes indkøb af en ekstra computer og noget udstyr til arkivet.

Der er samlet aktiver i foreningen på kr. 153.711,26.

Regnskabet blev enstemmigt godkendt.

Under punktet regnskab fremlægges, også et budget for det kommende år. Her var der budgetteret med et underskud på kr. 3.025,00

Det blev taget til efterretning.

Formanden bad herefter Bent Søndergaard om at træde frem for forsamlingen.

”Som tak for mange års trofast arbejde for ASRA og for at du Bent, har haft formandskabet i mange år, og gjort et stort arbejde for ASRA vil vi gerne udnævne dig som æresmedlem. Jeg er glad for du stadigvæk brænder for ASRA, du været et godt forbillede for arbejderbevægelsen.

Så tillykke med æres medlemsskabet. Vi håber at se dig mange år endnu i vores midte. Skal vi give Bent en stor hånd,”- sluttede den nuværende formand, Andreas Iversen.

Bent Søndergaard takker for hædersbevisningen

Dirigenten gik herefter til punktet **Valg.**

Kasserer **Britt Ulrich** var på valg, og blev genvalgt

Som bestyrelsesmedlemmer var **Hans Agerup** på valg.

Hans ønskede ikke genvalg.

I stedet blev **Jens Brun Pedersen** foreslået og valgt.

Leo Skaaning var på valg, og villig til genvalg - han blev genvalgt

Som bestyrelsessuppleanter var **Jørgen Aarestrup-Nielsen** på valg.

Han ønskede ikke genvalg.

Martin Hunnerup blev foreslået og valgt i stedet for Jørgen.

Som anden suppleant foreslås

Hans Agerup som blev valgt.

Som revisorer var **Villy Grøn og**

Erik Christensen på valg, begge blev genvalgt.

Som revisorsuppleant blev

Jens Erik Sørensen genvalgt

Eventuelt:

Jørgen Iversen bad om lov til at fortælle, at han skal køre til Paris under Tour de France for Team Rynkeby.

Dette gør han for at indsamle penge til Børnecancer Fonden.

Han havde en indsamlingsbøsse med på generalforsamlingen, og bad om tilladelse til, at den måtte gå rundt, så folk kunne lægge en skilling i, hvis de ville.

Formanden Andreas Iversen sagde til forsamlingen, at han agtede at fratræde formandsposten til næste år, så man havde god tid til at finde en anden til posten.

Herefter takkede han dirigenten og forsamlingen for en god og saglig generalforsamling, ønskede de nye velkommen i bestyrelsen og takkede den gamle bestyrelse for godt samarbejde.

frit fortolket

Leo Skaaning

formandens beretning findes i arkivet

Markante personer i fagbevægelsen i Ringkøbing Amt.

Ind imellem støder vi på personer i vores arkiv, som fylder og har fyldt meget i deres virke. Vi vil prøve at beskrive dem her i vores blad. Forslag modtages gerne.

Kontorbestyrer i HK - Ras Kjøngerskov

Faktaliste:

Hans Rasmus (Ras) Kjøngerskov.

Født 10.8.1923 i Vejle.

Død 25.4.1998 i Herning.

Uddannet kommis i en brugsforening.

Formand for HK Herning i perioden 1955 - 1984

Mangeårig hovedbestyrelsesmedlem i HK

I en årrække amtsrådsmedlem i Ringkøbing amt.

Mangeårigt forretningsudvalgsmedlem i Arbejdernes Fællesorganisation i Herning

Medlem af Lokalrådet i Arbejdernes Landsbank fra banken kom til Herning i 1971.

Og meget andet. Bl. a. var Ras. gennem mange år med til arrangere Pensionisternes nytårsfest. En fest som mange ældre Herningensere med stor glæde tænker tilbage på.

Hjælp os, vi mangler ambassadører fra de lokale områder i Regionen.

ved Jørn Jensen

I seneste udgave af ASRA Nyt omtales arbejdet med at registrere gravsteder over personer, der har ydet en indsats i arbejderbevægelsen.

Som resultat af artiklen har vi fra Johs. Kjøngerskov modtaget oplysninger om hans far, tidligere mangeårige formand for HK i Herning Ras (Rasmus) Kjøngerskov.

Kender du nogen, der kunne være interessante at skrive om, modtager vi gerne henvendelser fra jer. Vi mangler "Meddelere" - måske var det lige noget for dig.

**LIDT HISTORIE OG PERSONLIGE DATA OMKRING
RAS. KJØNGERSKOV,
MANGEÅRIG FORMAND FOR
HK I HERNING**

ved Johs Kjøngerskov

Hans Rasmus Kjøngerskov blev født i 1923, og havde sine barneår i Vejle. Han var nr. 6 i en søskendeflok på 7. Han kaldes herefter kun for RAS.

Faren hed Johannes og var lagerforvalter på et ægpakkeri i Vejle. Moren hed Maren, var hjemme, og havde nok at gøre med sådan en børneflokk. De boede i en villa i Svendsgade som hedder "Viola", og som stadig ligger der.

Der var altså ikke meget at rutte med, men der er aldrig hørt andet, end at det var et trygt og godt barndomshjem, men også med en meget bestemt mor i huset. Det var også et sted, hvor der var meget engagement og meget højlydte diskussioner når, familien var samlet

Efter konfirmationen kom RAS i lære i en landbrugs i Limskov i nærheden af Nørup ca. 20 km. fra Vejle. Der var visse familierelationer, mellem uddelerparret og Kjøngerskov familien i Vejle.

Som 20 årig, altså under krigen i 1943, mødte han Bodil, som var datter af familien Brøgger, der havde et husmandssted på egnen.

De blev gift og holdt sammen helt frem til RAS's død.

De fik børnene Johannes, Erik, Marianne og Lars.

Efter udlæring som kommis havde RAS forskellige jobs i nogle brugser rundt omkring i Jylland. I forbindelse med et ophold på Andelskolen blev han interesseret i fagforeningsarbejde. Fra et job i brugsen i Bjerringbro, hvor den lille familie var flyttet til, søgte han og fik et job hos HK i Randers som en slags faglig og agitatorisk medarbejder. Familien flyttede til Randers i 1951 og kom til at bo i et helt nyt blokbyggeri på Energivej.

Ved arbejdet hos HK interesserede RAS sig meget for de unge mennesker Inden for Butiks- og kontorfacet. Dengang var der tale om meget lange arbejdstider og dårlige lønforhold, især Inden for butiksområdet.

Organisationsprocenten var også meget lav, måske 10 – 15 %.

I Randers opstod der et meget nært venskab med en mand i nogenlunde tilsvarende stilling i "Smedenes fagforening." Han hed Tage Jensen og blev senere næstformand i Dansk Metal.

Det er ikke småting, der er blevet fortalt, om hvordan de 2 i fællesskab fik lavet mange ting for de unge i Randers og i fagforeningsregi. Det var måske også lidt taknemlig, for Randers var en rigtig socialdemokratisk arbejderby og med HK `elever, hvor mange var kvin-

der og smedelærlingene kunne der jo nok samles folk til fester og udflugter. Mens familien boede i Randers var den blevet til 6.

I 1955 var HK i Herning på udkik efter en fuldtids kontorbestyrer.

Der havde været nogle problemer og afdelingen var uden egentlig ledelse. Som en kombination af opfordring og ansøgning fik RAS jobbet. Det var noget af en udfordring. Der var under 500 medlemmer, og i Herning var der en meget anderledes mentalitet og holdninger i forhold til f.eks. fagbevægelsen end i Randers

HK i Herning havde et lille kontor i et baglokale hos købmand Bakkestrøm på hjørnet af Fynsgade og Th. Niensgade. Der var et lille tilhørende værelse med en sofa, et par kogeplader og toilet i gården.

Der arbejdede og boede RAS det første år.

Når kontoret lukkede, lørdag ved 15.00 tiden kørte han de ca. 100 km. på knallert til familien i Randers, og efter aftensmad søndag var det på knallerten igen og tilbage til Herning. Det var meget vanskeligt at finde noget at bo i på det tidspunkt.

I april 1956 flyttede familien så til Herning, i et nyopført parcelhus: Ejner Mikkelsensvej 4. Huslejen var ca. 50 % af lønnen.

Derfra gik det stærkt. HK fik godt fat og mange nye medlemmer, og der var jo rigtig godt gang i den, ikke mindst i Herning området, hvor tekstilindustrien buldrede derud ad op gen-

nem 60-erne.

Det kom familien også til at nyde godt af.

RAS blev valgt til formand efter et par år, og han kokketerede bl.a. med, at han var sin egen chef som kontorbestyrer.

Afdelingen voksede kraftig i medlemstal, og HK Herning vandt nogle år HK's agitationskonkurrencer, for at indmelde flest nye medlemmer.

Mange ældre HK-ere kan stadig huske, at RAS cyklede rundt til byens butikker og HK arbejdspladser hver måned og krævede kontingent op.

Det gav en masse snak, ikke mindst med arbejdsgiverne, men jo også mulighed for at få fat i dem, der ikke var medlem.

Kontoret var i mellemtiden flyttet til "Tømmerens Hus" Fynsgade 44, og staben udvidet med Jan (Kabel) og Ib (Knudsen). RAS var medlem af HK's hovedbestyrelse og forretningsudvalg, i det meste af sin formandsperiode og i en periode medlem af Ringkøbing Amtsråd.

RAS måtte stoppe som formand i 1984, efter ca. 30 år, på grund af sygdom. Han døde d. 25. april 1998, midt under storkonflikten. Han blev bisat d. 1. maj. Der var røde faner i kirken, og der blev holdt minde-sammenkomst i HK's lokaler i Vestergade og efterfølgende markeret et minuts stilhed ved 1. maj arrangementet i Vestre Anlæg. Dem der var tæt på RAS var enige om, at det kunne han ikke have planlagt bedre selv.

HJÆLP - til registrering af gravsteder

Ras Kjøngerskovs gravsten

I ASRA Nyt nr. 1 2014 omtalte vi, at der er påbegyndt en registrering af gravsteder over personer der har haft betydning for arbejderbevægelsen. Vi har i Herning været på kirkegårdsvandring, og med hjælp fra et af vores trofaste medlemmer Erik "Jegge" Christensen har vi fået indsamlet værdifulde oplysninger om flere spændende personer.

Vi er på arkivet nu i fuld gang med at få disse oplysninger nedfældet og registreret, så de sammen med fotos er gemt til eftertiden.

Dette arbejde vil vi forsøge at fortsætte, ved at besøge de øvrige kirkegårde i nærheden af Herning, idet vi håber på at flere kan hjælpe os med at udpege interessante gravsteder.

Vi vil imidlertid også gerne ud til andre byer i vores arbejdsområde, altså det gamle Ringkøbing amt.

Vi efterlyser derfor personer, der kan hjælpe os med dette arbejde. Hjælpen

kan bestå i, at du vil gå en tur med os, på din lokale kirkegård og der udpege interessante gravsteder. Vi laver selv fotos og får nedskrevet dine oplysninger om afdøde.

Der er selvfølgelig heller intet i vejen for, at du selv kan lave fotos og tilsende os dem sammen med oplysninger om den afdøde.

Det er vigtigt, at vi kommer i gang og får disse gravsteder registreret og ikke mindst historierne om de afdøde. Husk på "Vi er selv historie", og bag navnene på disse gravminder gemmer der sig mange oplysninger om et liv og en tid, der var.

Jørn Jensen

"Malle" var inspektør i Andelsboligforeningen

Spisereglement for Amtssygehusene i Ringkøbing Amt

Et gammelt gulnet dokument fortæller, hvordan man skulle bespise patienter indlagt på Amtets sygehuse omkring år 1900

Reglementet er skrevet med vor tids skrift, det originale er skrevet med gotiske bogstaver.

A. Almindelig sygekost.

Morgen kl. 6 a' 7:

The med mælk og Puddersukker eller 1½ Pægl kogt sød mælk.
Dertil 40 Kvint Rugbrød eller 25 Kvint Sigtebrød med 3 Kvint Smør.

Frokost kl. 9 a* 10:

15 Kvint Sigtebrød eller Hvedebrød
1½ Kvint Smør og 1Pægel sød Mælk

Middag kl. 12 a' 1:

Daglig 20 Kvint Rugbrød eller 15 Kvint Sigtebrød.

Søndag:

Gryn eller Blaabærsuppe.
Oxe eller Kalvesteg med Kartoffler.

Mandag:

Kjødsuppe. Kjød med Skysauce og mosede Kartoffler.

Tirsdag:

Vandgrød. Kogt Fisk med Kartoffler og 2½Kvint Smør

Onsdag:

Bygvælling. Frikadeller (af 35 Kvint Kjød med 3 Kvint Talg) med Grønt og 5 Kvint Smør eller Kjødboller (af 25 Kvint Kjød og 3 Kvint Talg) med Ris i Karry, eller Frikasse af 50 Kvint Spædekælve eller Lammekjød med 2 Kvint Smør.

Torsdag:

Kjødsuppe. Kjød eller Peberrods-sauce.

Fredag:

Risgrød med Øl og 2 Kvint Smør.
Stegt fisk med Kartoffler.

Lørdag:

Øllebrød med Puddersukker. Stuvet Kjød (af 25 Kvint) med 50 Kvint Kartoffler og 2 Kvint Smør.

Aften kl. 6 a'7:

Som til Morgen, eller Vandgrød med 2 Kvint Smør og 1 Pægel Mælk.

1 Portion Formad regnes til 2 Pægle.
Til kogt eller Stegt Kjød beregnes 75 Kvint raat Kjød til hver Portion. Af Fisk kogt eller stegt, regnes 75 Kvint til hver Portion. Naar fersk Fisk ej

kan faas, kan gives Plukkefisk af 15 Kvint til hver Portion

Enhver Patient erholder derhos efter Forlangende daglig $\frac{1}{2}$ Pot Øl eller Mælk.

B.

Kost for Patienter paa Feberdiæt.

Morgen kl. 6 a' 7:

The og 25 Kvint Hvedebrød med 3 Kvint Smør.

Middag kl. 12 a' 1:

Daglig 15 Kvint Sigtebrød eller Hvedebrød.

Søndag:

Grynsuppe med kogt Fisk

Mandag:

Sagovælling med do.

Tirsdag:

Vandgrød med do.

Onsdag:

Kirsebærssuppe med do.

Torsdag:

Bygvælling med do.

Fredag:

Vandgrød med do.

Løverdage:

Tillavet Havresuppe med do.

Aften kl. 6 a' 7:

Som til Morgen, eller 2 Kvint Vandgrød med 2 Kvint Smør og 1 Pægel Mælk.

1 Portion Formad regnes til 2 Pægle.

Til 1 Portion Fisk regnes 75 Kvint raa Fisk og $2\frac{1}{2}$ Kvint Smør

Til Ekstrapleje kan foreskrives: Bouillon, Mælk, Æg, Øl og Ekstrabrød, ligesom Lægen kan gjøre de Forandringer i Kosten, han anser for nødvendige.

Naar fersk Fisk ej kan faas, kan gives Plukkefisk (af 15 Kvint Klipfisk og 4 Kvint Smør) eller anden mad efter Lægens Tilladelse.

Til hver Patient gives efter Forlangende daglig $\frac{1}{2}$ Pot Mælk eller veltillavet Havresuppe.

Fakta:

Målet 1 kvint svarer til:

1 kvint = 10 ort = 5 gr.

Målet 1 Pot

1 potte = 0.24 liter

Målet pægel

1 pægl = 0,2242 liter

Plukkefisk

Til Plukfisk kan man bruge Levninger af Klipfisk, Torsk og Gedde.

Sagovælling

Nogle kaldte det øjnsuppe eller frøæg. Sagogryn er valset stivelse fra marven af sagopalmen, der vokser i troperne. Grynene er mere uregelmæssige end kartoffelsago.

1. Maj i Laugesens Have

I et herligt solskin, blev der afholdt 1. Maj fest for alle interesserede i den smukke have ved kursusejendommen Laugesens Have i Videbæk. Et spændende program, bøgen var sprunget ud, og alle var glade.

1. MAJ FEST
Fest for hele familien fra friluftsscenen i parken i Laugesens Have...

PROGRAM:

- Kl. 13.00 Velkomst og fællessang
- Kl. 13.15 **Folkeklubben** spiller
- Kl. 14.00 **Mads Andersen**, 3F, taler
- Kl. 14.20 **Kathrine Alexandrowiz**, EU-kandidat for Socialdemokraterne, taler
- Kl. 14.40 **Steffen Kretz**, journalist på DR, taler
- Kl. 15.00 **Henrik Dam Kristensen**, Socialdemokraterne, taler
- Kl. 15.20 »Jensens Pølsevogn«
– pølsesnak og spørgsmål v. handels- og udviklingsminister **Mogens Jensen**
- Kl. 15.45 **Folkeklubben** spiller
- Kl. 16.30 Afslutning

GRATIS ADGANG!
ALLE ER VELKOMNE!

Ringkøbing Messing Kvintet spiller under arrangementet

ASRA har sammen med Faglige Seniorer en stand på festpladsen. Hvert år prøver vi gennem udstilling at fortælle om vores arbejde, men også at få nye medlemmer til vores arbejde med arbejderhistorie. Interessen for de udstillede genstande er stor, og sætter ofte gode samtaler i gang.

Det hænder også, at der er nogen, der, efter at have set vores udstilling, kommer i tanke om de har noget hjemme, som kunne have interesse for ASRA, og efterfølgende forærer det til arkivet. Sådanne donationer giver stor glæde for arkivarerne, det er godt ”stof” til vore efterkommere.

Mogens Jensen er konferencier

Arrangører:

LaugesensHave
kurser og konferencer

Ringkøbing Fjord

I parken kan der købes grillpølser, kaffe, kage, øl og sodavand!

Steffen Kretz - journalist DR

EU kandidat, Kathrine Alexandrowitz

Rigtig mange havde fundet vej til 1.maj mødet

Mogens Jensen

Nogle af de trofaste gæster

Henrik Dam Kristensen

Vi er selv historie !

”Kan jeg ikke huske hvad du fortalte mig i går, så forsikrer jeg dig, at hvad der er værd at huske fra mit liv, det glemmer jeg aldrig”

Citat fra ”Alder er ingen dom” ældrepolitisk, vinderbidrag af Grethe Olsen

Ved Leo Skaaning

Der er støvet på arkiver. Meget støvet endda. Og det er ikke så underligt, for de bøger, protokoller og papirer, som arkiverne gemmer, har mange hundrede år på bagen.

Historie i kilometervis

På arkiver bruger vi ordet arkivalier, som er en massefortegnelse for forskellige dokumenter, bøger m.m. som står på hylderne i vores lokaler. Desværre har ASRA ikke en læsesal, som der er på de store landsarkiver. De læsesale er også ved at blive afløst, af de muligheder folk har på internettet. Her kan man søge på en masse ting omkring historier og historiske ting, og om mennesker af alle mulige slags. I ASRA har vi specialiseret os i folk fra arbejderbevægelsen.

Vi er ved at få hele vores arkiv registreret på Arbejdermuseets server, så man kan søge både der og hos os, men det kommer til at vare et par år, før alt er lagt ind på serveren.

At skrive historie selv

Ved at bruge de arkivalier vi har i ASRA, kan man lære fortidens mennesker at kende. Og man kan få et

indtryk af det liv, de levede.

I dokumenter og protokoller får man et levende indtryk af, hvad der er hændt på arbejdspladser og i forsamlinger. Vi har billeder og referater fra arbejdspladser, så man kan få et indtryk af hvad det har kostet at få en ordentlig arbejdstid, arbejdsforhold og en løn, man kunne leve af.

Nogen gange forbavses man, når man kan læse, at arbejdsgiveren forlangte, man skulle arbejde over 50 timer om ugen, og han planlagde, hvornår timerne skulle ligge på dagen. Man fik ikke overarbejdsbetaling eller søn, og helldagsbetaling for sit arbejde. Man kan læse om, at arbejdsgiveren fyrede folk, der meldte sig i fagforening.

I de seneste år er det blevet moderne at lave slægtsforskning, men måske er det lige så vigtigt at fortælle dine børn, hvad det har kostet, at nå til det, vi er nået til i dag.

Du vil gerne kende dine aner, men hvad ved dine børn og børnebørn om dig ?

De ved, du er forælder, og bedsteforælder, men hvordan har din opvækst været, ved de det?

Det behøver ikke at være svært at få sin historie skrevet. Vi har lavet en huskeliste i ASRA, så man kan få det hele med.

Hvis du går ind på ASRAs hjemmeside på www.asra.dk og går ind under fanen ”vi er selv historie” så kan du få listen at se, og det er gratis at udskrive den.

Vi har allerede fået flere beretninger i arkivet fra folk, der har skrevet om deres liv. Vi er meget taknemlige for sådanne beretninger, de er med til at beskrive, hvordan arbejderfamilier har levet, og hvordan de har tjent til dagen og vejen.

Eksempler på ”min egen historie”

En arbejdsdag

- Jeg var begyndt på en trikotage fabrik som fremstillede strikvarer og undertøj.

Jeg stod op kl. 5.30, fik drengen i tøjet, morgenmad. Min mand tog sig af pigen og sørgede for, hun kom i skole. Så af sted til bussen med drengene, vi skulle med to busser, så aflevere dem i børnehaven, videre til fabrikken, skifte tøj, stemple ind, arbejde fra kl.7 til 4. Når vi sad på systuen, måtte vi kun rejse os, når der var en grøn lampe, der lyste ved vores række, så havde vi 10 minutter til toiletbesøg.

Vi var på akkord og tjente efter de tider. Nå, kl. 4 skulle drengene så hentes. Så var det hjem igen med 2 busser undervejs.

En anden skriver:

Anstrengende arbejdsforhold

På systuen fik vi mere travlt. Vi kunne jo ikke arbejde hele dagen, vi måtte ind imellem i beskyttelsesrum, når luftalarmen lød. En dag kom vores chef og foreslog, at vi arbejdede til kl. 21.00, så fik vi en halv times pause mellem kl. 18.30 og 19.00. Vi kunne selv vælge, om vi ville have procenter af vores overarbejde, eller vi ville have aftensmad. Drikkevarerne skulle vi selv medbringe. Alt var rationeret, så de fleste ville have aftensmad. Det kunne jeg godt forstå, for de kendte jo ingen steder, hvor de kunne få deres forsyninger. Jeg ville helst have haft procenter, men måtte tie stille, ellers havde jeg fået de andre imod mig.

Den vinter var det meget koldt.

Jeg måtte hjemmefra kl. 6.10 for at nå til arbejdet kl. 7.00. Ingen biler eller hestevogne kørte så tidligt.

På systuen var der 16 - 17 graders varme. Jeg sad med ryggen til et vindue, og der var ikke noget, der hed termoruder dengang, der var kun et lag glas og ingen radiator under vinduerne.

Det trak meget fra vinduerne.

Maskinerne var meget kolde. Pedalerne, hvor vi sad med vores fødder, var iskolde. Vi sad med en masse tøj, tykke uldne strømper og lange støvler.

Disse to små historier er fundet i en bog der er udgivet af Arbejderbevægelsens bibliotek og Nationalmuseet. Den hedder: ”På tråd med hverdagen” 14 personlige beretninger.

Fra de gamle Protokoller

Denne gang er vi faldet over en protokol fra Tekstilarbejdernes Fagforening i Ikast fra 1920 til 1936. Det bemærkelsesværdige ved de gamle protokoller er at de er håndskrevne. Unge i dag er ikke i stand til at læse den gamle skråskrift, og da slet ikke Gotisk skrift. De beder om hjælp på Facebook: Hvad står der i dokumentet, vi kan ikke tyde det ?

Forhandlinger

Ved Bestyrelsesmødet den 26/3 1920
Vedtoges det af Afdelingen i Ikast
skulde Laane 300 Kr. af Forbundet til
Betaling af De to Syersker som skal
deltage i Forhandlingerne med Iver
Christensen. Endvidere
Valgtes A,Andresen til Næstformand.

Generalforsamlingen i Ikast d.20-4-1920

Dagsorden:

- Punkt 1 Skrivelse fra Forbundet
- Punkt 2 Afstemning om en Resolution
- Punkt 3 Valg af Kasserer
- Punkt 4 Valg af Revisorer

Punkt 5 Kasserens Løn

Punkt 6 Formandens løn

Punkt 7 Fastsættelse af Kontingentets
Størrelse

Punkt 8 Opbevaring af Kassens Penge

Punkt 9 Eventuelt

Punkt 1 Skrivelsen oplæstes og tages
til Efterretning.

Punkt 2 Afstemning om Resolutionen
som Silkeborg Afdeling havde udsent
til de forskellige Afdelinger angaaende
Strejkevarsel fra Tirsdag den 4 Maj
ved Arbejdstidens ophør. Ved Afstem-
ningen var 2 Ja 1 Blank 13 Nej.

Punkt 3 Kasserer foreslaet blev G.Rasmussen M. Lind og O.Hansen O.Hansen Valgtes med 14 Stemmer.

Punkt 4 Valg af 2 Revisorer

Foreslaet blev Chr. Birk J. Lind Sigrid Sand Charlotte Jørgensen. Valgt blev J. Lind med 11 stemmer og Birk med 10 Stemmer.

Som Supliant Sigrid Sand

Punkt 5 Kassererens løn. Forslag om Kontingentets betaling af Kassen. Enstemmigt vedtaget.

Punkt 6 Formandens Løn Foreslået blev 50 Kr. Enstemmigt vedtaget

Punkt 7 Fastsættelse af Kontingentets Størrelse. Birk kritiserede den hidtidige Ordning. Forslag af Birk Kr.1,25 O.Hansen Kr. 1,50 Birk tager sit Forslag tilbage. Arbejdsløshedsmærker 45 Øre.

Punkt 8 Opbevaring af Kassens Penge maa ikke overstige 100 Kr i Kassererens væрге og at de sættes da i Banken hvor de kun kan hæves ved henvendelse af 2 Medlemmer.

Punkt 9 Eventuelt Bestyrelsen paalægges naar Overenskomsten med Ivar Christensen var i Orden at søge at faa nogle flere Medlemmer i Afdelingen.

Hermed sluttede Generalforsamlingen

Her i referatet er det sjovt at se , når man kommer til "løn til kassereren" fastslår generalforsamlingen, at han skal være kontingentfri, som der står: " forslag om kontingentet - betaling af kassen."

Ligeledes er det ikke nogen stor løn der afsættes til formanden, kr. 50,- om det er om måneden eller årligt fremgår ikke .

At der også har været problemer på en af de arbejdspladser der er i kommunen, fremgår tydeligt af referatet den 13. Oktober 1924.

Den 13 Oktober 1924 udbrød Konfligten hos Poul Christensen paa følgende maade. Poul Christensen reducerede lønningerne uden at tale med Folkene om en nedsættelse af Priserne. Efter en samtale med P.C. blev Væverne nød til at forlade arbejdet paa grund af Pouls stejle holdning, der gik 5 vævere. Ved senere forhandling med Poul og Repræsentanterne fra Forbundet blev Konfligten ikke løst.

Der vedtoges at afholde et Borgermøde med Carl Larsen som taler. Mødet afholdtes Fredag Den 23/10 hvor der var mødt flere hundrede Mennesker. Formanden bød forsamlingen Velkommen og gav ordet til Sekretær Larsen der holdt et godt Foredrag om Organisationen og dens betydning. Efter at mange Talere havde haft ordet, blev der rettet en opfordring til de tilstedeværende Tekstilarbejdere om at melde sig ind i Organisationen.

Resultatet blev at 30 af Poul Christensen arbejdere gik i Organisationen og en del flere fra de andre Fabrikker saa mødet gav et godt Resultat.

Næste morgen Lørdag den 25/10 da arbejderne hos Poul Christensen mødte stillede Polul og spurgte om de var gaaet i Fagforeningen. Da han fik det bekræftet fik han straks Berserkkegang og jog dem alle paa porten og dermed var konfligten inde i en ny genge. Fra Forbundet blev der rettet flere hen-

vendelser til Poul C. om forhandling som ente uden resultater. Da Poul var lige stejl og hans Frue ikke mindre. Poul forsøgte sig derefter med Skruebrækkere og det lykkedes ogsaa for ham at faa en del trommet sammen saa han fik maskineriet i gang.

Afskriftet af protokollen er gjort på den måde det er skrevet ind.

Navneord med stort, bogstaverne å som aa. Der ikke nogen tegnsætning som der heller ikke er i protokollen. Ligeledes er de stavefejl der er ikke rettet, men skrevet direkte af.

Bemærk:

Fabrikanten satte lige pludselig lønnen ned uden at snakke med folkene.

Det har sat noget i bevægelse, og arbejderne fandt ud af hvor vigtigt det var at være i fagforening.

Ligeledes bør det bemærkes, at "da arbejderne mødte på arbejde lørdag" spurgte arbejdsgiveren om de var kommet i fagforening. Da de svarede bekræftende at det var de, blev han smadder tosset "fik berserkegang" og smed folk på porten. Det bemærkes også at han er meget stejl, hans hustru ikke mindst.

Det ses alligevel i referatet, at fabrikanten bare omtales som Poul Utroligt at hustruen blander sig i konflikten, men vi ved jo ikke om hun selv har arbejdet med på fabrikken.

Solidarisk med hendes mand er hun dog. Men i den efterfølgende erklæring, kan man se det ikke er omkostningsfrit at være "skruebrækker"

Erklæring:

Vi undertegnede erkender herved at have udvist en høj grad ukollegial Optræden, ved at optage Arbejdet paa Fabrikant Poul Christensens Fabrik i Ikast under Konflikten i 1925.

Vi forpligter os til at indmelde os i Dansk Tekstilarbejderforbund og til vedblivende der at vedligeholde vort Medlemsskab saalænge vi arbejder paa en Tekstilfabrik.

I modsat Tilfælde indgaar vi paa hver at betale 500 Kr. til Forbundet.

Som Indskud betaler Jens Rasmussen og Poul Nielsen hver 100 Kr. og Jens Johansen 50 Kr.

Ikast den 8/9 1925

Poul Nielsen
Jens Rasmussen
Jens Johansen

Skråskrift i en protokol

UDDRAG AF
VEDTÆGTER OG ORDENSREGLER
FOR D. A. F. - SPJALD AFDELING

Kontrollen (udbetaling af understøttelse) foretages af kontorbestyreren eller dennes hustru og foregaar paa alle hverdage indenfor den fastsatte kontroltid.

Medlemmerne er forpligtigede til at overholde ro og orden i kontrollokalerne og efterkomme de af kassens tillidsmænd givne paabud og anvisninger. Efter at afkontrollering (udbetaling) har fundet sted, er unødigt ophold paa kontrolstedet ikke tilladt, ligesom sammenstimlen uden for dette er forbudt. Det er forbudt at spille kort eller medbringe drikkevarer i kontrollokalerne.

Overtrædelse af forannævnte kan medføre bortvisning fra kontrollen i kortere eller længere tid og i gentagelsestilfælde fortabelse af understøttelsesretten.

Det henstilles indtrængende til de arbejdsløse kammerater at være det af bestyrelsen nedsatte udvalg behjælpelig med at dette overholdes.

Ophold i hus og haveanlæg forbydes uvedkommende.

Spjald, den 1. december 1956.

Bestyrelsen.

Tilsynet.

Ved genregistrering af vores arkiv, som jo bliver lagt ind på Arbejdermuseets server i København, så mange flere kan få glæde af det, fandt vi denne noget specielle meddelelse. Læg mærke til, at i kontorbestyrerens fravær, kan hans hustru tage over. Var det begyndelsen på fænomenet "medhjælpende hustru" fik hun mon noget for det ?

Adresseliste - ASRAs bestyrelse 2014

Formand	Andreas Iversen - Falkevej 5. Tlf: 97371989 - 21425314	6880 Tarm
Næstform	Jørgen Iversen - Agerbjerg 5. Tlf: 30231019	7400 Herning
Kasserer	Britt Ulrich - Bredgade 80. Tlf: 97172742 - 30540998	6920 Videbæk
Bestyrelsesm.	Leo Skaaning - Straussvej 4 Tlf: 97222802 - 41572228	7400 Herning
Bestyrelsesm.	Jens Brun Pedersen - Tolstedparken 211. 1,th Tlf: 29849007	7400 Herning
Sekretær.	Elin Kragelund - Finlandsgade 28. 2v Tlf: 97250708 20472998	7430 Ikast
Bestyrelsesm.	Ingrid P. Andreasen - Egeløkkevej 37 Tlf: 97268254	7400 Herning
1. Suppleant	Martin Hunnerup Klematisvej 26. Vorgod	6920 Videbæk
2. suppleant	Hans Agerup - Sønderager 26. 30402013	7400 Herning
Revisor	Villy Grøn - Rypevej 7. Tlf. 97132159	7480 Vildbjerg
Revisor	Erik Christensen - Holmparken 50. Tlf. 97125465	7400 Herning
Revisorsupp.	Jens Erik Sørensen - Højlundsparken 17. Tlf. 96840639	7600 Struer
Arkivet	Elly Madsen - Gyvelvej 86.	6900 Skjern - Tlf. 97369698 - 40471302
Arkivet	Jørn Jensen - Thrigesvej 29-1	7400 Herning - Tlf. 40189527
Arkivet	Jørgen Aa. Nielsen - Sønderagervej 10 st.tv	-7400 Herning Tlf.20252652
Arkivet	Jørgen Markmøller - Gl. Skolevej 58	- 7400 Herning Tlf. 97120121-24752975
Arkivet	Henry Ammitzbøll - Lindevej 41 - Asp	- 7600 Struer - Tlf. 24797519

Revideret 22. april 2014